

Långfredagen - 2019 Åke Malander (ELBK)

Introitus Psalt 22:2-19, Gt /Ep Jes. 52:13-53:12, Ev 18-19

Sju ord vår Herre talat har, Då han på korset fästad var Och led så bitter smärta. De orden må vi hålla kvar Ut i ett tacksamt hjärta.

Jesus har gått omkring i landet, i städer och byar och gjort väl mot var man och predikat och undervisat om Guds rike, men ibland har han dragit sig undan för att i stillhet i bön samtala med sin himmelske Fader. Nu är han framme vid den dag som är målet och meningen med att han kom till världen, långfredagen, men ännu på ”den smärtfyllda vägen”, på Via Dolorosa, ja ännu från korset talar han. Han talar ord som trots långfredagens allvarliga botbudskap är bräddfyllda med tröst. Vi ska därför en stund bli stilla inför dessa ord. Vår långfredagsbetraktelse i år blir då:

Jesu ord till oss på Via Dolorosa och på korset

Brottslingen Barabbas blev fri, *men Jesus utlämnade han för att det skulle ske med honom efter deras vilja.* Jesus blir utlämnad, prisgiven åt människornas ondska, *lik ett lamm som förs bort till slakt och lik ett får som är stumt inför dem som klipper det.* Överstepräster vet naturligtvis att Jesus är oskyldig till det som de anklagar honom för inför Pilatus. Mot bättre vetande kräver de att han ska avrättas som en förbrytare. Pilatus inser att Jesus inte är skyldig till något som förtjänar dom och straff. Ändå dömer han honom till döden. Vi kan se och förstå att det är det värsta justitiemord som någonsin har skett. Vad vi inte kan se och vad intet förnuft förstår är att detta är den mest rättvisa dom som någonsin avkunnats och verkstälts, att *han var den som bar de mångas synder och trädde in i överträdarnas ställe.*

De förde alltså ut Jesus för att korsfästa honom tillsammans med två rövare, ja han blev räknad bland förbrytare. Han bär själv sitt kors, men snart blir det honom för tungt och vi ser hur han vacklar under bördan. Vad vi inte ser är att han bär på en börda av ett annat slag som ingen människa kan hjälpa honom att bära. *”Våra synder bar han i sin kropp upp på korset, för att vi skulle dö bort från synderna och leva för rättfärdigheten”.* Ytterligare en börda tynger honom; hans hjärta blöder för alla dessa Jerusalems invånare, som han så ofta har predikat för och manat till omvändelse, men förgäves! Nu återstår bara domen, och till de kvinnor som (trots allt) jämrar sig och gråter över honom talar han ett ord som på en gång är både ett domsord och ett trösterikt ord:

Gråt inte över mig, utan gråt över er själva och över era barn . . . Ty om man gör detta med det friska trädet, vad ska då inte ske med det torra!

Till det yttre kom domen över det torra trädet (efter en nådatid om ytterligare fyrtio år) med Jerusalems förstörelse år 70. Men till den andliga sidan innebär dessa ord inte dom utan nåd och liv. Svaret på vad som ska ske med det torra trädet blir nämligen: Just därför att man gör så med det friska trädet så blir det till liv för det torra trädet – för oss torra träd!

Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör.

De korsfäste Jesus och tillsammans med honom de två rövarna. Soldaterna som verkställde själva korsfästelsen var säkert förhårdade, så delinkventernas jämmer och skrik bekom dem ingenting. Men den här gången torde de ha höjt på ögonbrynen, för här är något de aldrig varit med om, här hörs inte de vanliga vrålen av smärta blandade med eder och förbannelser. När de driver spikarna genom hans händer och fötter säger han bara helt stilla dessa ord: *Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör!* Sådan är Sonens bön till Fadern. Igår, på skärtorsdagskvällen, visade han hur han älskade de sina genom att tvätta deras fötter. Idag visar han hur han älskar hela världen genom att be för sina bödlar. *”De vet inte vad de gör.”* Jesus förringar inte deras skuld, men han lyfter fram förmildrande omständigheter. Så gör även Petrus i sitt tal till folket: *”Nu vet jag väl, mina bröder, att ni har gjort detta av okunnighet, liksom era rådsherrar”.* (Han urskuldar sin nästa, tänker och talar väl om honom och tyder allt till det bästa!) *Dom vet inte vad dom gör.* Detta är sanningen också om oss. Ingen av oss kan ens till en bråkdel fatta och inse vidden och djupet av vår gudsfrånvärdhet, av den avgrund av synd och ondska som redan från moderlivet finns i vårt inre. Långfredagens drama avslöjar den bittra sanningen att ”det bästa, som hos mig i bästa stunden fanns, var

intet annat värt än törnets vassa krans”.

Långfredagen vittnar om Guds vrede över vår synd, vår gränslösa skuld till Gud: Se korsets trä, på vilket Världens Frälsare är fästad – det är våra synder som har drivit honom dit.

Långfredagen vittnar även om den gränslösa förlåtelse för vår synd som Jesus på korsets trä har förvärvat för hela världen. Den förlåtelsen utbeder han nu åt oss: *Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör.* Och se, Sonens bön är alltid hörd av Fadern. En ljuvlig tröst för oss!

Moder, se din son! Se din moder!

Jesus hade lovat lärjungarna: *”Jag ska inte lämna er faderlösa.”* Det är den andliga omsorgen, som han alltid har om sin kyrka och församling. Här visar han nu att han har omsorg även om våra jordiska angelägenheter.

Hans mor, Maria, hade en gång av gamle Simeon fått höra de dunkla orden: *”Också genom din själ ska ett svärd gå”*. Nu står modern här och ser sin älskade son upphängd på förbannelsens kors. Stundens fasansfulla åsyn, sorgens tyngd, tankarna om framtiden – ett svärd går genom hennes själ. Maria är änka sedan många år och här mister hon nu sin älskade son och hur det var med ”Jesu bröder” vid den här tiden vet vi väl inte.

Men se här Herrens omsorg om sina barn: Hon får en ny son, Johannes får en ny mor. Så sker även i stort.

När vi blir kristna och kommer in i Kristi kyrka och församling blir vi varandras far och mor och syster och bror, en enda andlig släkt eller familj med och under vår Far, Abba Fader, Abba pappa i himmelen! Vi får ett dubbelt släktskap liksom vi får ett dubbelt medborgarskap.

Sannerligen, jag säger dig: Idag ska du vara med mig i paradiset.

Några dagar tidigare hade Jesus sagt: *”När jag har blivit upphöjd från jorden, ska jag dra alla till mig”*. I dag möter vi honom upphöjd på korset, och se, han drar syndare till sig!

Här är nu två män vilkas liv och leverne inte har ens ett sken av gudfruktighet. Båda lika ogudaktiga, båda under samma dom! Men mitt emellan de båda rövarna sker något ofattbart: där sonas och utplånas deras missgärningar – och våra missgärningar. Men vad blir resultatet? Den ene förhärdar sig ytterligare och hånar och bespottar sin Frälsare. Hos den andre går Jesu uppenbarelse och tal till hjärtat så att hans ögon öppnas till andlig klarsyn. När nu rättvisan har hunnit ifatt dem kan han bara konstatera: *”Vi lider vad våra gärningar är värda, men denne man har inget ont gjort”*. Så sant, så sant! Här har han ju både en syndabekännelse och en trosbekännelse! Och ändå var det inte riktigt sant, ty här sker det som varken han eller någon av oss kan fatta och förstå, nämligen att det i verkligheten är ”denne man” som lider vad deras gärningar är värda – och vad våra gärningar är värda. Han har ingenting att komma med, ingen ånger och ingen botfärdighet att hänvisa till, han har bara en vädjan att komma med: *”Jesus, tänk på mig när du kommer i ditt rike.”* Och se, detta är tron, den saliggörande tron. Jesus har lovat att inte kasta ut den som kommer till honom. Ja, inte ens den som är full av blodröda synder och kommer till Jesus de sista timmarna av sitt liv blir avvisad. Jesu Kristi, Guds Sons, blod, som idag utgjuts på korset, renar från alla synder – från rövarnas synder, från dina synder och mina. Långfredagen som vittnar om straffdomen över synden. Långfredagen vittnar om syndarens räddning undan straffdomen.

Eli, Eli, lema sabaktani? – Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?

Vi minns Jesu ord vid Lasarus grav: *”Fader, jag prisar dig för att du hör mig. Självt vet jag att du alltid hör mig, men för att folket som står här ska tro att du har sänt mig bad jag denna bön.”* Men nu är det helt annorlunda, han är övergiven av alla, även av sina närmaste. Men mer än så: Han är övergiven av Gud! Hur ska vi förstå detta, och varför sker det? Ja, mången har undrat om Jesus verkligen var övergiven och menat att han nog kände och upplevde sig övergiven. Tänk efter nu, kära vänner: Om vi skulle tala så, då skulle vi ju därmed också säga att Jesus, Guds Son, kunde ta miste och att hans ord inte alltid vore fullkomligt tillförlitliga. Må Gud bevara oss för en sådan hädelse! Övergiven av Gud, förkastad från hans ansikte, det är syndens yttersta konsekvens och straff. Detta lider han nu. *”Den som inte visste av synd, honom har Gud i vårt ställe gjort till synd.”* Därför måste han nu bli övergiven av Gud – vårt ställe. Om han inte hade blivit övergiven här, då hade du och jag måst bli det i evighet. Men nu kan vi i vår syndabekännelse förtröstansfullt be: Förkasta mig inte från ditt ansikte och ta inte din Helige Ande ifrån mig.

Jag törstar.

Skriftens ord fullbordas här: *"Min tunga fastnar i min gom"* och en annan psalm: *"De gav mig galla att äta och ättika att dricka i min törst."* Till lidandet hör även att törsten plågar honom. Han lider törstens kval för att vi ska vara befriade från "hålan där inget vatten finns". Men det finns även en annan törst som han längtar efter att få släcka. I bergspredikan prisade han dem saliga som "hungrar och törstar efter rättfärdighet". Själva hungrar och törstar han efter våra själar, för att få skänka oss sin rättfärdighet, att få ikläda oss den enda rättfärdighet som gäller inför Gud. Så vill han ställa fram oss inför Fadern, skinande vita, utan fläck och skrynka och annat sådant.

Det är fullbordat.

Varför har han kommit i världen, varför har Gud blivit människa? *"Inte sände Gud sin Son till världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom."* Guds heliga lag måste uppfyllas, till punkt och pricka. Detta är något vi aldrig förmådde. Ingen enda av oss kan säga att vi alltid har älskat Gud över allting och vår nästa som oss själva. Och på varje överträdelse vilar lagens dom: Syndens lön är döden. Den laguppfyllelse vi inte klarade av och den syndaskuld vi aldrig kan gottgöra – allt detta är fullgjort genom honom. Sedan han genom sitt heliga liv fullkomligt har uppfyllt Guds vilja, har han nu på korset burit och sonat alla människors alla synder. *"Genom sin kunskap gör den rättfärdige, min tjänare, de många rättfärdiga och deras missgärningar är det han som bär."* Nu kan han utropa: *"Det är fullbordat."*

Långfredagen vittnar om att vår synd blev hans död.

Långfredagen vittnar om att hans död blev vårt liv.

Fader, i dina händer överlämnar jag min ande.

Nyss ropade han: Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig? I Getsemane övergav alla lärjungarna honom, på Golgata blir han övergiven även av Gud. Sådan var den kalk som räcktes honom att tömma. Nu har han druckit den i botten. Nu är hans verk fullbordat och han ropar med hög röst, en bekännelse inför allas öron: *Fader, i dina händer överlämnar jag min ande.* Ja, nu kan han, emedan **allt** nu är fullbordat, förtröstansfullt överlämna sin själ i Faderns händer. *"Och han böjde ner huvudet och gav upp andan."* Då öppnades den stängda vägen in i det allraheligaste; förlåten rämnade. I Jesu död gick en frikännande dom över världen. Vreden förbyttes i välbehag för Kristi skull. Eftersom han har gått före, så kan även vi med förtröstan överlämna vår själ i Guds händer. Det får vi göra varje kväll innan vi somnar, och när den stund kommer då vi ska lämna denna världen då kan vi i frid somna in i trons förtröstan på att allt är fullbordat – inte genom det liv vi har levat, utan genom det liv Jesus Kristus har levat och genom den död han har dött. *Ty vi minnas de ord som du talat, /då du döende dödat döden, /de förlossande ord, som hugsvalat /själve rövarn i yttersta nöden.* Sådan är Långfredagens predikan, det är *Budskapet om korset.*

Var hälsat, välsignade kors, på dig är döden besegrad, på dig hängde Gud, min Frälsare och Konung.

O trädens drottning, salighetens läkemedel, du är hugnad för de betryckta och tröst för de sorgsna.

O högheliga trä, tecknet för vårt liv, den frukt du bar var Jesus, människohjärtats spis och föda.

O Jesu, Guds Son, tänk på mig, när du kallar korsets vänner och fiender, det ber jag dig.